

12-minners in Nijkerk

Nota van bevindingen

Utrecht, oktober 2012

Integraal Toezicht Jeugdzaken is een programmatische samenwerking van:

- Inspectie voor de Gezondheidszorg
- Inspectie van het Onderwijs
- Inspectie Jeugdzorg
- Inspectie Veiligheid en Justitie
- Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Integraal Toezicht Jeugdzaken

Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) maakt deel uit van het samenwerkingsverband Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ). In STJ is al het rijkstoezicht georganiseerd waar de inspecties samenwerken en dat betrekking heeft op (zorg voor) jongeren.

De vijf inspecties die binnen ITJ samenwerken zijn: de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs, de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

ITJ onderzoekt maatschappelijke problemen van en door jongeren waarbij een integrale aanpak is vereist. Daarbij gaat ITJ na in hoeverre voorzieningen en organisaties er gezamenlijk in slagen het maatschappelijk probleem op te lossen. ITJ kijkt of het belang van het kind voorop staat bij de activiteiten die organisaties ondernemen.

www.jeugdinspecties.nl

Voorwoord

Jeugdcriminaliteit is een groot maatschappelijk probleem dat zowel voorkomen als verminderd moet worden. Jeugdcriminaliteit is zeer nadelig voor de betreffende jongeren zelf en voor de maatschappij, daarom is het noodzakelijk dit ongewenste gedrag en/of de risico's hierop bij jongeren te signaleren, te beoordelen en waar nodig in te grijpen. Bekend is dat een behoorlijk percentage van de ernstige (jeugd)criminelen al probleem- of delictgedrag liet zien voor de leeftijd van twaalf jaar en dat er risicofactoren zijn die een voorbode van crimineel gedrag kunnen zijn. Bekend is ook dat vroegtijdig ingrijpen effectief is in de aanpak van jeugdcriminaliteit.

Tegen deze achtergrond heeft ITJ in het voorjaar van 2012 in Nijkerk onderzoek gedaan naar wat de gemeente en organisaties gezamenlijk ondernemen om te voorkomen dat kinderen in de jeugdcriminaliteit belanden. ITJ heeft zich gericht op kinderen onder de twaalf jaar die in contact (dreigen te) komen met de politie vanwege ernstig normoverschrijdend gedrag, overlast of het plegen van een delict. Hetzelfde onderzoek heeft ITJ in de gemeenten Leiderdorp en Diemen uitgevoerd.

Deze nota geeft gemeente en organisaties handvatten om beginnend risicovol gedrag onder jeugd in Nijkerk zo vroegtijdig mogelijk te onderkennen en terug te dringen. Aangrijpingspunten daarvoor liggen vooral in het kennen en herkennen van risicofactoren die leiden tot jeugdcriminaliteit en het delen en gezamenlijk oppakken van signalen die wijzen op die risico's.

Het is nu aan de gemeente Nijkerk –als regievoerder van het lokale jeugd- en veiligheidsbeleid- om het initiatief te nemen samen met betrokken partijen aan de slag te gaan met de conclusies en aanbevelingen. ITJ heeft er vertrouwen in dat de inzet en de samenwerking van alle betrokken partijen zal leiden tot het gewenste effect: minder jeugdigen in Nijkerk die in criminaliteit belanden.

Namens ITJ bedank ik iedereen die heeft meegewerkt aan dit onderzoek. Allen die in Nijkerk samenwerken aan een nieuwe aanpak, wens ik van harte succes.

Namens de Stuurgroep Samenwerkend Toezicht Jeugd,

J.G. Bos,
hoofd Inspectie Veiligheid en Justitie

Samenvatting

Jaarlijks komen tienduizenden jongeren in aanraking met politie en justitie. Ze dragen bij aan het gevoel van onveiligheid en doen een flinke aanslag op de capaciteit van handhavers en zorgverleners. Voor sommigen van hen is het de opmaat naar crimineel gedrag dat hun eigen toekomst in de weg staat en de maatschappij belast met diefstal en vernielingen. De gewenste aanpak bestaat niet alleen uit snelle en stevige interventies of straffen bij signaleren van dat gedrag, maar vooral het zo vroeg mogelijk signaleren van risico's en waar nodig ingrijpen - zo nodig vóór het twaalfde levensjaar. De gemeente moet daarbij sturen op de verantwoordelijkheden en inzet van alle partijen.

Nijkerk is een middelgrote en kinderrijke gemeente die in vergelijking met omliggende vergelijkbare gemeenten relatief hoog scoorde op jeugdcriminaliteit. ITJ heeft daarom onderzoek gedaan in de gemeente Nijkerk of te bezien of de aanpak van zogenoemde 12-minners ertoe leidt dat er minder kinderen in de criminaliteit belanden.

Nijkerk voert een algemeen preventief jeugdbeleid en een integraal veiligheidsbeleid, en kent geen specifiek beleid en aanpak om jeugdcriminaliteit te voorkomen door vroegtijdig te signaleren en in te grijpen.

Professionals zien maar heel sporadisch kinderen jonger dan twaalf jaar in Nijkerk die al delicten plegen of overlast op straat veroorzaken. Ze zien wel kinderen onder de twaalf jaar met ernstig normoverschrijdend gedrag. Deze kinderen worden echter door gemeente en professionals niet onder de noemer van 12-minner geschaard.

En dan zijn er de kinderen die zich (nog) prima gedragen, maar die het risico lopen crimineel gedrag te gaan ontwikkelen vanwege allerlei factoren bij en rondom dat kind. Het is bij gemeente en organisaties nauwelijks bekend of en welke kinderen in Nijkerk dat risico lopen. Veel professionals blijken namelijk niet bekend te zijn met de risicofactoren die een rol spelen bij het ontwikkelen van criminaliteit. Instrumenten die beschikbaar zijn om deze risico's vroegtijdig te onderkennen worden in Nijkerk nog maar mondjesmaat gebruikt.

Hoewel veel professionals niet bekend zijn met specifieke risicofactoren voor het ontwikkelen van crimineel gedrag en er geen specifieke aanpak is voor kinderen met dit risico, wil dat niet zeggen dat er niets gebeurt.

Organisaties die nodig zijn voor een effectieve aanpak van deze kinderen zijn in Nijkerk aanwezig en leveren een (hulp)aanbod voor kinderen en ouders. Wanneer normoverschrijdend- /probleemgedrag gesignaleerd wordt, handelen professionals voortvarend. Dat doen ze echter met een aanbod vanuit de eigen organisatie en met het primaire doel het functioneren van het kind binnen de context van die organisatie te verbeteren. Ook van een integrale aanpak – het samen met professionals van andere organisaties delen van informatie en signalen en het gezamenlijk aanpakken - is nog nauwelijks

sprake. Binnen de verschillende leefwerelden (school, gezin en buurt) is enige samenhang in de aanpak en overleg te zien, maar tussen (organisaties uit) deze leefwerelden is nauwelijks verbinding en vindt weinig afstemming plaats.

Doordat signalen en aanpak niet gedeeld worden en nergens een relatie met mogelijke toekomstige criminaliteit wordt gelegd, krijgt dat kind (en zijn gezin) mogelijk niet het meest passend aanbod.

Er wordt weinig geregistreerd en weinig gedeeld, zodat de professionals en beleidsmakers niet goed weten hoeveel of welke kinderen risico lopen in de jeugdcriminaliteit te belanden of wat hun aanpak oplevert. Instrumenten die belangrijke gegevens hiervoor kunnen leveren zoals de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) worden beperkt gebruikt.

ITJ concludeert dat het preventief jeugd- en veiligheidsbeleid en de daaruit voortkomende activiteiten en overleggen in Nijkerk nog onvoldoende waarborgen in zich hebben om zo veel mogelijk te voorkomen dat kinderen in de jeugdcriminaliteit belanden.

ITJ beveelt gemeente en instellingen aan kennis te verwerven over risicofactoren die kunnen leiden tot crimineel gedrag. En te bevorderen dat deze kennis leidt tot meer signalen, tot het delen van die signalen en tot een gezamenlijke aanpak. Daarvoor moeten partijen met elkaar overeenkomen hoe ze dat gaan doen. De gemeente dient hierbij een stevige regie te voeren. Door registratie en gebruik te maken van bestaande instrumenten moet duidelijk blijken of vooraf geformuleerde doelen zijn bereikt.

Inhoudsopgave

1	12-minners, een maatschappelijk probleem?	9
1.1	Inleiding	9
1.2	Vroegtijdig ingrijpen	9
1.3	Lokale aanpak	12
2	Het ITJ-onderzoek	15
2.1	Aanleiding	15
2.2	Doel- en probleemstelling	15
2.3	De selectie van de gemeente Nijkerk	16
2.4	Onderzoeksaanpak	16
2.5	Leeswijzer	17
3	12-minners in Nijkerk	19
3.1	De 12-minner in het gemeentelijk beleid	19
3.2	De 12-minner bij de Nijkerkse organisaties	20
3.3	De 12-minner in de samenwerkingsverbanden en het overleg	20
4	Risicokinderen onder de 12 jaar in Nijkerk	23
4.1	Kennen	23
4.2	Signaleren en aanpakken	24
4.3	Delen	27
4.4	Metten en weten	29
5	Algemene conclusie, oordeel en aanbevelingen	31
5.1	Algemene conclusie en oordeel	31
5.2	Aanbevelingen	32
5.3	Wat werkt voor Nijkerk	33
Bijlage 1:	Kader voor analyse en beoordeling	35
Bijlage 2:	Risicofactoren en risicogedrag	43
Bijlage 3:	Samenwerkingsverbanden en overlegvormen in Nijkerk	45

1 12-minners, een maatschappelijk probleem?

1.1 Inleiding

Jaarlijks komen tienduizenden jongeren in aanraking met politie en justitie. Voor een aantal van hen is dit contact eenmalig, voor anderen is of wordt het een meer frequent contact.

Een criminele loopbaan staat voor vele jongeren een fatsoenlijke toekomst (baan, inkomen, huis en gezin) in de weg. Naast de individuele consequenties voor jongeren zijn er maatschappelijke gevolgen van jeugdcriminaliteit. Jongeren die strafbaar gedrag laten zien, dragen bij aan het gevoel van onveiligheid van burgers en doen een flinke aanslag op de capaciteit en inzet van politie, Openbaar Ministerie, rechtelijke macht, maar ook van jeugdhulpverlening en welzijnsorganisaties. De financiële gevolgen zijn groot. Vooral diefstal en vernielingen kosten de samenleving veel geld. Het terugdringen en waar mogelijk voorkomen van jeugdcriminaliteit is dan ook al jaren prioriteit van voormalige kabinetten en het huidige (demissionaire) kabinet Rutte.

1.2 Vroegtijdig ingrijpen

Uit (wetenschappelijk) onderzoek blijkt dat het zo vroeg mogelijk signaleren en ingrijpen¹ het meest effectief is in het voorkomen van jeugdcriminaliteit.

In onderzoek, beleid en aanpak wordt hierbij zowel aandacht gegeven aan het signaleren en aanpakken van risicogedrag en risicofactoren bij en rondom jonge kinderen als aan het signaleren en ingrijpen bij delict- en normoverschrijdend gedrag bij die jonge kinderen.

Het gaat dus zowel over het voorkomen dat ongewenst/crimineel gedrag ontstaat (preventie) als over het aanpakken van dat ongewenst gedrag zelf (repressie).

Signaleren en aanpakken van risicogedrag en risicofactoren

Om te kunnen signaleren en te bepalen wanneer ingegrepen moet worden om het risico op jeugdcriminaliteit te voorkomen dan wel te verkleinen moet kennis van die risicofactoren en dat risicogedrag aanwezig zijn. In diverse onderzoeken naar risico-indicatoren als mogelijke voorspellers van delinquent gedrag komt onder meer naar voren dat ernstig normoverschrijdend of delictgedrag bij jonge kinderen één van de belangrijkste risicofactoren is voor het ontwikkelen van een ernstige en langdurige criminele loopbaan².

---

¹ R. Loeber, N. W. Slot, P. H. van der Laan, M. Hoeve: *Tomorrow's Criminals: The Development of Child Delinquency and Effective Interventions*. 2008.

² H. Ferwerda, J. Jakobs en B. Beke: *'Signalen voor toekomstig crimineel gedrag', een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren*, en *'Inventarisatie twaalfminners'*, onderzoek gemeente Utrecht. Utrecht; juli 2010.

Tot begin jaren negentig werd kindermisdaad in ons land nauwelijks als een probleem beschouwd en besteedden politiek en media er weinig aandacht aan. Om twee redenen veranderde dat. In 1993 werd Engeland opgeschrikt door de Bulger Case, vernoemd naar de 3-jarige peuter die meegenomen en gedood werd door twee 10-jarigen. Die zaak leidde ook in Nederland tot verhitte debatten over 'verharding' van de jeugd, tekortschietende opvoeders en de wenselijkheid de leeftijdsgrens voor het jeugdstrafrecht te verlagen of zelfs af te schaffen. De tweede reden was het groeiend, wetenschappelijk gefundeerd inzicht dat er zich op jonge leeftijd risicofactoren kunnen voordoen die duidelijk verband houden met de ontwikkeling van een latere criminele carrière³.

In die onderzoeken worden niet alleen risico's benoemd die in de persoon liggen maar (vooral) ook in de domeinen gezin, school, sociale leeftijdsgroep en woonomgeving⁴.

Het is niet mogelijk een (causaal) verband te leggen tussen een specifieke risicofactor en het ontstaan van later delinquent gedrag. Het blijkt altijd een combinatie van risicofactoren bij kinderen zelf, thuis, op school en/of in de buurt te zijn, die maakt dat een kind zich problematisch ontwikkelt en later misschien in de jeugdcriminaliteit terecht komt. De meeste risicofactoren moeten ook langdurig aanwezig zijn voordat ze een bedreiging vormen. Aan de andere kant kunnen beschermende factoren een tegenwicht bieden aan de risicofactoren. Hoewel er niet een specifiek risico aan te wijzen is als veroorzaker/verklaring van crimineel gedrag, worden vooral factoren als ernstig pestgedrag op school en dierenmishandeling, maar ook slachtofferschap⁵ van kindermishandeling of getuige zijn van huiselijk geweld en/of het hebben van criminele ouders als serieuze indicatoren/signalen voor de (latere) ontwikkeling van crimineel gedrag gezien. Ook een wellicht niet meteen voor de hand liggende factor als taalachterstand⁶ blijkt bij Marokkaans-Nederlandse kinderen een rol te spelen bij de mogelijke ontwikkeling op jeugdcriminaliteit. Ze vormen op z'n minst een bedreiging voor een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind. Er zijn inmiddels diverse risico (taxatie) instrumenten en lijsten met risicofactoren voor criminaliteit ontwikkeld. Een voorbeeld van zo'n overzicht met risicofactoren is in bijlage 2 opgenomen.

Signaleren van en ingrijpen bij delict- of normoverschrijdend gedrag

In de beleidsprogramma's die in de afgelopen decennia door het Rijk zijn opgesteld om jeugdcriminaliteit terug te dringen wordt bij vroegtijdig ingrijpen vooral aandacht gegeven aan de aanpak van de zogenoemde 12-minners⁷: kinderen jonger dan twaalf jaar die delictgedrag, ernstig norm- overschrijdend of overlastgevend gedrag vertonen en die hiermee met de politie in aanraking (dreigen te) komen. Voor de uitwerking van de beleidsprogramma's in een lokale aanpak zijn door het Rijk en andere instanties de nodige handreikingen voor gemeenten ontwikkeld. De overheid wijst bij

³ R. Loeber ea. *Factsheet Kindermisdaad*.

⁴ I. de Groot, M. Steketee, J. Boutellier, H. Braam, B. Tierolf . *Greep op jeugdcriminaliteit. Evidence based methodiek voor aanpak en preventie*. Verwey-Jonker Instituut, Utrecht; 2007

Factsheet Kindermisdaad 1 en 2, (2008), gebaseerd op Tomorrow's Criminals

Jeugd delinquentie: risico's en bescherming. Bevindingen uit de WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit 2005.

Den Haag, Ministerie van Justitie-WODC, 2006.

R. Loeber, N. W. Slot, P. H. van der Laan, M. Hoeve *Misdadigers van morgen*.

⁵ *Aanpak van Marokkaans-Nederlandse 12-minners*, ministerie van BZK, 2010

⁶ *Aanpak van Marokkaans-Nederlandse 12-minners*, ministerie van BZK, 2010

⁷ Jongeren onder de 12 jaar die strafbare feiten plegen of ernstig normovertredend gedrag laten zien en daardoor in contact met de politie (dreigen) te komen, worden als 12-minners geïdentificeerd (definitie ministerie van Veiligheid en Justitie).

de aanpak van deze kinderen zeer nadrukkelijk op de invloed van het gezin en de noodzaak om dat gezin te betrekken bij de aanpak.

- Zo legt de handreiking voor gemeenten voor de *'aanpak problematische jeugdgroepen'* in zeven stappen uit hoe de gemeente invulling kan geven aan haar regierol en welke hulpmiddelen zij daar bij kan inzetten⁸.
- Voor de aanpak van 12-minners is naast de nota *'Overlast door 12-minners, een stevige aanpak'*, een wegwijzer voor gemeenten opgesteld waarin specifiek aandacht wordt gegeven aan de aanpak van Nederlands-Marokkaanse en Nederlands-Antilliaanse 12-minners⁹.
Naast deze handreikingen biedt de rijksoverheid de lokale overheden ondersteuning bij de aanpak van jeugdcriminaliteit door het beschikbaar stellen van effectieve interventiemethodieken, en een wettelijke verankering van dwangmaatregelen en de beschrijvingen van drangmogelijkheden.
- Op 1 september 2010 is de *'Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast'* in werking getreden, kortweg de Voetbalwet¹⁰. Hierin is een aantal bevoegdheden voor de burgemeester vastgelegd die ingezet kunnen worden bij overlast en ongeregelde heden. Specifiek voor 12-minners is hierin de bepaling opgenomen dat de burgemeester ouders de opdracht kan geven hun kind van straat af te houden.
- In 2007 hebben politie en Bureau Jeugdzorg het werkproces *'Vroegsignaleren en doorverwijzen'* geïmplementeerd; een niet vrijblijvende samenwerkingsafspraken tussen de 25 politieregio's en de 15 Bureaus Jeugdzorg in Nederland over het doorgeven van alle signalen over zorgjongeren door de politie aan Bureau Jeugdzorg. Vanaf 1 januari 2010 is in een convenant tussen Politie Nederland en de MO-groep (Bureaus Jeugdzorg) *'Zorgsignalen van de Politie, Over het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' tussen Politie en Bureau Jeugdzorg'* vastgelegd dat 12-minners geregistreerd worden, ouders naar het politiebureau worden geroepen en ook moeten verschijnen voor een gesprek en dat een zorgmelding naar Bureau Jeugdzorg wordt gemaakt. Deze kijkt wat er verder moet gebeuren.
- Om de samenwerking op de domeinen jeugd en veiligheid vorm te geven heeft het Rijk de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in elke gemeente, een Zorgadviesteam (ZAT) bij scholen en een dekkend netwerk van Veiligheidshuizen verplicht gesteld. Aan deze verplichtingen is weliswaar een aantal basiseisen gesteld, maar veel wordt aan gemeenten overgelaten om deze samenwerkingsverbanden op maat, aansluitend aan lokale behoeften, in te richten.
- De eind 2010 verschenen handreiking *'Jeugdketens sluitend Verbinden'*. De samenwerking Zorg- en adviesteam, Centrum voor Jeugd en Gezin, Veiligheidshuis' geeft de gemeenten onder andere een beoordelingskader voor het effectief samenwerken van drie lokale samenwerkingsverbanden op het gebied van jeugd en veiligheid¹¹.

Aantallen

Alle speciale overheidsaandacht voor 12-minners moet het doen zonder 'harde' cijfers over de omvang van de groep 12-minners. Tot voor kort waren er slechts schattingen van aantallen delictplegers en van aantallen kinderen die risico lopen op crimineel gedrag.

Sinds 2010 geldt de afspraak tussen politie Nederland en de minister van Veiligheid en Justitie dat de politie kinderen jonger dan twaalf jaar met politiecontacten registreert. De stad Utrecht (300.000

⁸ *Aanpak problematische jeugdgroepen (2010), handreiking voor gemeenten van het ministerie van BZK*

⁹ *Aanpak van Marokkaans-Nederlandse 12-minners (2010), handreiking voor gemeenten van het ministerie van BZK*

¹⁰ *Artikel 127b van de Gemeentewet, sept. 2010*

¹¹ De brochure kwam in opdracht van het ministerie van Justitie en BZK, in samenwerking met ministerie van Jeugd en Gezin, het ministerie van het onderwijs, het NJI en het CCV tot stand door literatuuronderzoek, groepsinterviews in Amersfoort, Tilburg en de Kop van Noord-Holland, een workshop op de conferentie "Samenwerken voor de jeugd" in oktober 2009 en raadpleging van betrokkenen bij ministeries, gemeenten en partijen in de drie sectoren.

inwoners) kwam zo in 2010 tot 90 kinderen jonger dan 12 jaar die vanwege het verdacht zijn van het plegen van een delict in contact waren geweest met de politie.

Over aantallen delictplegers onder de twaalf jaar is bekend is dat er tot 2010 jaarlijks zo'n 1.900 kinderen en ouders gebruik maakten van een STOP-reactie¹². Jaarlijks worden er ruim 20.000 meldingen van zorgjongeren via het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' door de Politie verstuurd naar de Bureaus Jeugdzorg. Naar schatting zijn daarvan 4.000 kinderen¹³ jonger dan twaalf jaar verdacht van het plegen van een strafbaar feit. In een zelfrapportage-onderzoek van het WODC¹⁴ geeft één van de zes tien- en elfjarigen aan weleens iets verkeerd (delict) te hebben gedaan. Verder zijn er in wetenschappelijke onderzoeken ramingen gedaan van het aantal kinderen dat het risico loopt in de criminaliteit te belanden. Sommige onderzoekers, bijvoorbeeld Loeber¹⁵ ramen dat er wel zo'n 130.000 kinderen in Nederland zijn die dat risico lopen, de meesten hebben het echter over een beperktere omvang. Naast deze landelijke getallen en schattingen wordt in vier politieregio's als pilot gebruik gemaakt van ProKid. ProKid geeft aan welke kinderen onder de twaalf jaar risico lopen crimineel gedrag te ontwikkelen.

ProKid is een signaleringsinstrument dat de politie helpt bij het vroegtijdig signaleren van risicokinderen onder de twaalf jaar om hen zo, door waar nodig tijdig ingrijpen, van het criminele pad te houden. Op basis van alle gegevens die in de politieregistraties bekend zijn over het kind én zijn woonadres, deelt ProKid de kinderen in een risicocategorie in. Op basis van deze risico-inschatting beslist de politie hoe hier verder mee om te gaan, een verwijzing naar BJJ kan bijvoorbeeld een actie zijn. In ProKid 'poppen' dus niet alleen kinderen op die een strafbaar feit begaan hebben, maar ook kinderen onder de twaalf jaar die bijvoorbeeld slachtoffer zijn van huiselijk geweld of een vader hebben die iets strafbaars heeft gedaan. ProKid is een initiatief van de politieregio Gelderland-Midden. Het vorig kabinet wilde dit systeem – dat in Arnhem zeer succesvol is gebleken – landelijk invoeren. Om er zeker van te zijn dat het overal goed werkt zijn pilots gestart in de politieregio's Amsterdam-Amstelland, Hollands-Midden, Brabant Zuid-Oost en Gelderland-Midden. Op basis van een evaluatie van de ervaringen die in de vier pilots zijn opgedaan is eind 2011 geconcludeerd dat het instrument waardevolle informatie oplevert die zonder het instrument nauwelijks of moeilijk te generen zou zijn. Besloten is pas na het oplossen van technische mankementen aan het instrument over te gaan tot een landelijke uitrol van ProKid.

1.3 Lokale aanpak

In bovengenoemde programma's en handreikingen gaat het niet om vastgestelde formats voor een lokale aanpak. Integendeel: de gemeente wordt aangemoedigd om een 'couleur locale' aan te brengen en voor de 'vertaling', implementatie en uitvoering van deze programma's en handreikingen op lokaal niveau te zorgen.

De gemeente heeft de vrijheid zelf te bepalen op welke manier ze jeugdcriminaliteit probeert te verminderen en, in afstemming met de lokale situatie, hieraan in het gemeentelijk beleid al dan niet hoge prioriteit te geven. Een gemeente kan het terugdringen van jeugdcriminaliteit proberen te

¹² Tot 2010 bood de politie aan ouders van jongeren onder de twaalf jaar die opgepakt waren vanwege delictgedrag een cursus ("Stop-reactie") aan. Deze vrijwillige interventie werd door Bureau Halt uitgevoerd.

¹³ Ministerie van Justitie, Directie Justitieel Jeugdbeleid (2008). De jeugdige in het jeugdstraf(proces)recht. Den Haag

¹⁴ Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum Ministerie Veiligheid en Justitie

¹⁵ R. Loeber, N. W. Slot, P. H. van der Laan, M. Hoeve. *Misdadigers van morgen?: over de ontwikkeling van effectieve aanpak van jeugddelinquentie onder twaalfminers*. 2010. p. 39 e.a.

realiseren door bijvoorbeeld in te zetten op het aanpakken van ernstig normoverschrijdend, overlastgevend of delictgedrag (repressie) of door vooral in te zetten op vroegtijdig signaleren en te handelen als er sprake is van risicogedrag/risicofactoren, dus op voorkomen van dat probleemgedrag (preventie). Ze kan inzetten op doelgroepen als first-offenders, overlastgevende jeugd of op veelplegers/ hardekernjongeren¹⁶, of op bepaalde soorten criminaliteit.

De aanpak van jeugdcriminaliteit en vooral de aanpak van 12-minners ligt - door het ontbreken van een strafrechtelijk kader voor deze groep kinderen - op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voor een aanpak van 12-minners is het nodig dat er een verbinding wordt gelegd tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en het gemeentelijk veiligheidsbeleid en de bestaande samenwerkingsverbanden en organisaties op het gebied van jeugd én veiligheid. Op beide terreinen (jeugd en veiligheid) heeft de gemeente de regie. Zo zal in de uitvoering van de aanpak het Centrum voor Jeugd en Gezin, gezien zijn taken, een belangrijke rol spelen. Ook de politie en Bureau Jeugdzorg zullen - gezien hun convenant - belangrijke partners zijn. Maar voor een effectieve aanpak van 12-minners dient de gemeente ook samenwerking te zoeken en afspraken te maken met relevante partners als onderwijs, welzijnswerk, jongerenwerk, sportverenigingen, openbaar ministerie (OM), buurtwerk en samenwerkingsverbanden als netwerken 12-, zorgadviesteam (ZAT) en het Veiligheidshuis.

---

¹⁶ Integraal Toezicht Jeugdzaken. *Onderzoek naar aanpak van recidive*. Utrecht; 2010

2 Het ITJ-onderzoek

2.1 Aanleiding

Eerder ITJ-onderzoek naar jeugdcriminaliteit is de aanleiding voor dit onderzoek naar 12-minners. Delictgedrag, overlastgevend en ernstig normoverschrijdend gedrag van kinderen zijn risicofactoren voor het ontwikkelen van crimineel gedrag op latere leeftijd en dus een bedreiging voor het veilig en gezond opgroeien en ontwikkelen van het kind.

Vroegtijdig signaleren en ingrijpen wordt als meest effectief gezien om deze ontwikkeling te beïnvloeden. Het gaat hierbij zowel om het signaleren en aanpakken van ernstig normoverschrijdend gedrag (repressie) als om het signaleren en waar nodig aanpakken van risicofactoren en –gedrag (preventie).

Om te kunnen signaleren welke kinderen in aanraking dreigen te komen met politie en justitie en risico lopen in de jeugdcriminaliteit te belanden, moet men weten welk gedrag van kinderen of welke situaties rondom kinderen daarvoor een risico vormen. Zonder kennis daarvan ziet men deze risicokinderen ook niet. Het is niet één risicofactor die tot criminaliteit leidt. Het is meestal een combinatie van factoren. Om een goed beeld te krijgen is daarom belangrijk signalen te delen met andere professionals/organisaties. Dit vraagt een goede samenwerking en informatie-uitwisseling met elkaar. Het vervolgens handelend optreden om een bedreigde ontwikkeling bij te sturen vraagt om een goed aanbod en instrumenten van en een afstemming tussen de verschillende instanties.

Kinderen onder twaalf jaar vallen bij delictgedrag niet onder het jeugdstrafrecht, waardoor het arsenaal aan straffen en maatregelen uit het jeugdstrafrecht niet ingezet kan worden. De instrumenten die wel ingezet kunnen worden liggen op het vlak van preventie, dwang en drang, niet alleen gericht op het individuele kind maar op het hele gezin of zijn omgeving¹⁷.

2.2 Doel- en probleemstelling

Doel van het ITJ- onderzoek is te beoordelen of de gemeentelijke aanpak van 12-minners er toe leidt dat voorkomen wordt dat kinderen crimineel gedrag ontwikkelen.

ITJ heeft daarom onderzocht hoe binnen de gemeente de aanpak georganiseerd is, wat het lokale (hulp)aanbod is, en welke organisaties en voorzieningen dit aanbod leveren, hoe de samenwerking tussen betrokken organisaties verloopt en of de gemeente er in slaagt het beoogde resultaat - voorkomen dat kinderen in de criminaliteit terechtkomen - te behalen.

Op grond van haar onderzoeksbevindingen heeft ITJ in deze nota aanbevelingen aan de gemeente en betrokken organisaties geformuleerd om de aanpak en de samenwerking tussen de bij de aanpak betrokken organisaties te verbeteren. Met de wethouder Jeugd is afgesproken dat de gemeente verbeteringen zal doorvoeren op basis van de oordelen en de aanbevelingen van ITJ.

---

¹⁷ Voor diverse instrumenten zie factsheet *Aanpak twaalfmin*, februari 2012, ministerie van Veiligheid en Justitie.

2.3 De selectie van de gemeente Nijkerk

ITJ voert onderzoek uit in gemeenten waar een probleem groot is of waar het risico op het probleem hoog is. Zoals hiervoor al is aangegeven is het (nog) niet mogelijk om op basis van aantallen 12-minners een selectie te maken van gemeenten. De selectie heeft aan de hand van een aantal andere criteria plaatsgevonden:

- *Participatie in ProKid*

De politie in de regio participeert in de pilot ProKid. ProKid genereert gegevens van zowel kinderen onder de twaalf jaar die verdacht zijn van een delict als van kinderen onder de twaalf jaar die risico lopen in de criminaliteit te belanden. Als er al cijfers over omvang bekend of beschikbaar zijn, dan zou dat in een ProKid-regio zijn. Nijkerk ligt in zo'n ProKid-regio, namelijk Gelderland-Midden¹⁸.

- *Hoge score op jeugdcriminaliteit*¹⁹

Vergelijking van de gemeente Nijkerk met andere vergelijkbare gemeenten uit de regio Gelderland-Midden laat zien dat Nijkerk een relatief hoge score heeft op de indicator 'met delict voor de rechter' voor twaalf- t/m 21-jarigen. Volgens KIT²⁰ 2010 (met cijfers over 2008) kwam in Nijkerk 2,92 procent van de jongeren tussen de twaalf en 21 jaar vanwege een delict voor de rechter. Nijkerk scoort hiermee onder het landelijk gemiddelde (3,27 procent), maar iets hoger dan vergelijkbare gemeenten in de regio. Deze score is ook in tegenstelling tot de landelijke dalende trend een stijging ten opzichte van het jaar daarvoor. Met een effectieve aanpak van 12-minners zou de gemeente veel winst op het verminderen van jeugdcriminaliteit kunnen behalen.

- *Kinderrijkheid*

Nijkerk is een redelijk kinderrijke gemeente. 25 Procent van de inwoners is jonger dan twintig jaar, tegenover een landelijk gemiddelde van 23,4 procent: een verbeterde aanpak bereikt dus een relatieve grote groep kinderen.

2.4 Onderzoeksaanpak

Om te kunnen beoordelen of de gemeentelijke aanpak van 12-minners er toe leidt dat voorkomen wordt dat kinderen crimineel gedrag ontwikkelen, zijn verschillende instrumenten ingezet:

- *Deskresearch*

Met deskresearch is onderzocht wat er in documenten te vinden is over (gezamenlijk) beleid en uitvoering aanpak 12-min en is in kaart gebracht welke organisaties met welk aanbod daarbij betrokken zijn.

---

¹⁸ De andere ProKid regio's zijn: Amsterdam-Amstelland, Brabant Zuid-Oost en Hollands-Midden.

¹⁹ De selectie van Nijkerk als onderzoeksgemeente is mede gebaseerd op (hoge) criminaliteitscijfers van KIT 2010. In juni 2012 (na afronding van het veldonderzoek) is KIT 2012 uitgebracht. Daaruit blijkt dat het aantal jongeren in Nijkerk dat met een delict voor de rechter is gekomen de afgelopen jaren fors gedaald is tot 1,54 procent.

²⁰ *Kinderen in Tel 2010, indicator jeugdcriminaliteit.*

- *Mondelinge interviews met professionals²¹ en beleidsmakers*

Uit het vooronderzoek is naar voren gekomen dat er veel organisaties en voorzieningen zijn die op enige wijze betrokken zijn bij kinderen onder twaalf jaar. Om een zo groot mogelijk bereik van organisaties te krijgen zijn gemeente, politie en Bureau Jeugdzorg en vertegenwoordigers c.q. coördinatoren van verschillende samenwerkingsverbanden als CJG, ZAT, buurtnetwerk en/of Veiligheidshuis aan de hand van een standaardvragenlijst geïnterviewd over hun aanbod, samenwerking en resultaten.

- *Dossieronderzoek*

Om te illustreren wat de resultaten van het lokale aanbod en de samenwerking van organisaties en voorzieningen voor jongeren zijn, zijn bij BJZ/afdeling jeugdreclassering de dossiers van een aantal dertien- en veertienjarige jongeren die (al) voor hun twaalfde ernstig probleemgedrag lieten zien, ingezien.

2.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 gaat in op wat ITJ in haar onderzoek gezien heeft met betrekking tot het signaleren en aanpakken van 12-minners in Nijkerk. Hoofdstuk 4 geeft weer wat uit onderzoek in de gemeente is gebleken over het signaleren en ingrijpen bij risicofactoren en -gedrag. In hoofdstuk 5 staat welke conclusies ITJ daaruit getrokken heeft en welke aanbevelingen de inspecties aan de gemeente Nijkerk doen.

---

²¹ Onder professionals verstaat ITJ iedereen die zich beroepsmatig bezighoudt met kinderen of jongeren, dus niet alleen hulpverleners, maar ook bijvoorbeeld leerkrachten en welzijnswerkers.

3 12-minners in Nijkerk

Vroegtijdig signaleren en ingrijpen wordt als meest effectief gezien om te voorkomen dat kinderen in de criminaliteit belanden. Vroegtijdig signaleren en ingrijpen betekent het signaleren en aanpakken van delict- en normoverschrijdend gedrag bij jonge kinderen maar ook het signaleren van en waar nodig ingrijpen bij risicogedrag en risicofactoren bij jonge kinderen.

Dit hoofdstuk geeft weer wat ITJ in Nijkerk gezien heeft over het signaleren en aanpakken van delict- en normoverschrijdend gedrag bij jonge kinderen.

3.1 De 12-minner in het gemeentelijk beleid

In relevante beleidsstukken is ITJ geen specifiek beleid of aanpak voor 12-minners tegengekomen. In de nota Jeugd en jongerenbeleid die nog van 2005 dateert, is niets opgenomen over de aanpak of het voorkomen van jeugdcriminaliteit. Dat geldt voor zowel jonge kinderen als voor oude(re) jeugd. De prioriteit ligt bij vrijetijdsbesteding en bij invoering van het CJG voor het bieden van opvoedondersteuning. Ook in de tussennotitie Jeugd en Onderwijsbeleid 2011-2013 is de aanpak of preventie van jeugdcriminaliteit geen punt van aandacht. Een nieuwe jeugdnota is in voorbereiding en wordt in 2013 verwacht.

De gemeenteraad heeft in 2010 het Integraal Veiligheidsprogramma 2010-2013 vastgesteld. Daarin is de constatering gedaan dat een kleine minderheid van de jeugd (veiligheids- en overlast)problemen veroorzaakt. Hierbij worden onder andere 12-minners als aandachtsgebied benoemd. Maar deze constatering wordt verder niet uitgewerkt in doelen, activiteiten of aanpak. Voor overlastgevende groepen, ook een van de aandachtsgebieden, wordt gesteld dat er gezien de geringe aantallen geen speciale aanpak nodig is. Wat de reden voor het ontbreken van een aparte aanpak voor 12-minners is, wordt in de nota niet aangegeven²². Het geringe aantal 12-minners en het daardoor ontbreken van een gevoel van urgentie lijkt ook hier de reden.

In mei 2012 heeft de gemeenteraad de Wmo-nota 2012 - 2015 'Meedoen, vanuit eigen kracht en energie' vastgesteld. Hierin worden overgewicht en alcohol en drugsgebruik als belangrijkste risicofactoren voor jeugd in Nijkerk benoemd. Verder wordt gesteld dat: "Een aantal jongeren en ouders heeft echter behoefte aan extra ondersteuning..... Deze inzet moet zo preventief mogelijk plaats vinden. Zowel vanuit het Wmo-beleid, de Lokaal Educatieve Agenda, het CJG, het gezondheidsbeleid, als het gemeentelijke jeugd- en onderwijsbeleid wordt vanuit de gemeente aan deze ondersteuning vorm gegeven. De insteek daarbij is dat jongeren (met of zonder beperking) en gezinnen in de basis zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven en functioneren. De eigen kracht en talenten vanuit een jongere en/of binnen een gezin moet zo optimaal mogelijk zijn. Jeugd en ouders geven in hun buurt zelf direct vorm aan de pedagogische civil society".²³

²² *Integraal Veiligheidsprogramma 2010-2013*, p.32

²³ Uit de *Wmo-nota 2012 - 2015 'Meedoen, vanuit eigen kracht en energie'*

Gelijktijdig met de Wmo nota is de Nota Gezondheidsbeleid vastgesteld. Prioriteit ligt bij het tegengaan van verslavingen, overgewicht en de aanpak van huiselijk geweld. En gesteld wordt dat het digitaal dossier jeugdgezondheidszorg beschikbaar is op alle scholen in de gemeente en dat daarin (onder andere) zorgsignalen over kinderen worden bijgehouden.

3.2 De 12-minner bij de Nijkerkse organisaties

12-minners worden door alle geïnterviewde professionals en beleidsmedewerkers van de gemeente geassocieerd met kinderen onder de twaalf jaar die wegens een delict of overlastgevend gedrag in aanraking komen met de politie. Het zijn in hun ogen dus vooral die kinderen die op straat dingen doen die niet door de beugel kunnen.

De gemeente zelf geeft begin 2012 in een krantenartikel²⁴ aan dat het zo'n vijftig kinderen per jaar betreft. Dit aantal blijkt bij navraag een schatting te zijn op basis van landelijke uitgangspunten, niet een gegeven uit geregistreerde Nijkerkse (politie)meldingen van probleemgedrag van kinderen.

Professionals geven aan dat zij deze 12-minners niet of slechts sporadisch tegen komen in hun beroepsuitoefening. Professionals die kinderen vooral op straat zien zoals politie en jongerenwerkers komen 12-minners nauwelijks tegen. Meer dan twee of drie per jaar zijn dat er, volgens hun zeggen, niet. Het gaat dan om incidenten, niet om een structureel probleem. Professionals van het CJG (dus de maatschappelijk werkers, en de medewerkers van de jeugdgezondheidszorg en bureau jeugdzorg) of van school kennen nauwelijks kinderen die delict- of overlastgevend gedrag vertonen.

Opvallend is dat in Nijkerk veel professionals aangeven de indruk te hebben dat ze lang niet alles in beeld hebben: 'Ze zijn er vast wel maar ik zie ze niet', is een uitspraak die ITJ regelmatig hoorde.

3.3 De 12-minner in de samenwerkingsverbanden en het overleg

De samenwerkingsverbanden binnen een gemeente die op het gebied van jeugd, dus ook in relatie tot 12-minners, een belangrijke rol zullen of kunnen spelen, zijn het CJG, het ZAT en het Veiligheidshuis. Deze drie organisaties zijn ook in Nijkerk aanwezig.

- Sedert mei 2011 is er in Nijkerk een CJG operationeel. Het CJG in Nijkerk is een samenwerkingsverband tussen gemeente, maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Bureau Jeugdzorg (BJZ) Voor verbinding en samenhang met andere organisaties en overleggen is in de tweede helft van 2011 een procescoördinator aangesteld. Het CJG kent geen eigen casuoverleg. De kernpartners van het CJG zijn al vertegenwoordigd in het lokale overleg en brengen kinderen, wanneer nodig, in dat overleg.
- Voor de negentien basisscholen binnen de gemeente is er één overkoepelend ZAT²⁵.

---

²⁴ Stentor, 17 januari 2012

²⁵ Dit ZAT PO wordt omgebouwd naar een klein casuïstiek overleg (KCO) dat 5 x per jaar op clusters van scholen plaatsvindt en waarbij jeugdverpleegkundige, maatschappelijk werk en de IB'ers van dat cluster scholen leerlingen waar zorgen om zijn gezamenlijk bespreken.

- Nijkerk heeft geen eigen Veiligheidshuis, maar in 2009 is in een convenant vastgelegd dat Nijkerk in het Veiligheidshuis Ede zal participeren. Er nemen echter (nog) geen vertegenwoordigers van politie of gemeente Nijkerk deel aan het Veiligheidshuis Ede. Wel betrokken zijn de VVGM, BJZ en maatschappelijk werk. Begin 2012 is de afspraak gemaakt dat de procescoördinator van het CJG een terugkoppeling krijgt van Nijkerkse burgers die in het Veiligheidshuis besproken worden. De procescoördinator bekijkt of afstemming met lokale zorg of lokaal overleg nodig is. Ten tijde van het ITJ onderzoek was het effect of resultaat van deze afspraak voor de aanpak van of zorg aan Nijkerkse jongeren/kinderen nog niet zichtbaar.

Naast deze samenwerkingsverbanden zijn er in Nijkerk diverse overlegvormen waar kinderen en jongeren met (risico's op) problemen, dus ook 12-minners, besproken kunnen worden. De belangrijkste zijn het Risicojongeren Overleg Nijkerk (RON), een Meldpunt Jongerenoverlast en het Sociaal Vangnet (voor een overzicht van de belangrijkste overlegvormen, zie bijlage 3). In het bestaande Nijkerkse overleg zijn de afgelopen jaren nauwelijks 12-minners ter sprake gekomen.

In het convenant tussen politie en BJZ is afgesproken dat alle delictplegende kinderen jonger dan twaalf jaar als zorgkind bij BJZ gemeld worden.

Zorgmeldingen van politie uit Nijkerk gaan via de jeugdcoördinator politie die op het hoofdkantoor van de regiopolitie Gelderland-Midden in Arnhem zit, naar BJZ. BJZ stelt vervolgens vast wat het vervolg moet zijn op de melding. Voor Nijkerkse jeugd bestaat de mogelijkheid het Jeugdpreventieteam (JPT)²⁶ in te zetten. In de praktijk hebben de wijkagent en de medewerker van het JPT vaak al mondeling of telefonisch contact met elkaar gehad voordat een zorgmelding gemaakt of verstuurd wordt. Alle delictplegende of overlastgevende 12-minners die de afgelopen jaren in contact zijn gekomen met de politie zijn op deze manier bij het JPT in behandeling genomen. Met de gehanteerde invulling zijn in ieder geval politie en JPT zelf zeer tevreden. Andere partijen zijn niet altijd op de hoogte van het convenant of deze invulling ervan.

Samengevat

Er zijn in Nijkerk nauwelijks kinderen jonger dan twaalf jaar die delicten plegen of overlast op straat veroorzaken. Als het al gebeurt dan wordt dat als een incident beschouwd en niet als een structureel probleem. Omdat er geen probleem met deze 12-minners is, is er ook geen specifiek beleid en aanpak voor deze doelgroep. De aanpak die politie en BJZ voor zorgkinderen in zijn algemeenheid hebben afgesproken voldoet - in ieder geval volgens politie en JPT - in het incidentele geval dat in Nijkerk een kind jonger dan 12 jaar flink over de schreef gaat.

---

²⁶ JPT is een onderdeel/werkvorm van BJZ. Een medewerker van het JPT is 'belast' met de Nijkerkse jeugd.

4 Risicokinderen onder de 12 jaar in Nijkerk

Vroegtijdig signaleren en ingrijpen wordt als meest effectief gezien om te voorkomen dat kinderen in de criminaliteit belanden. Vroegtijdig signaleren en ingrijpen betekent het signaleren en aanpakken bij delict- en normoverschrijdend gedrag bij jonge kinderen maar ook het signaleren van en waar nodig ingrijpen bij risicogedrag en risicofactoren bij jonge kinderen.

In het vorige hoofdstuk is geconstateerd dat er volgens professionals en beleidsmedewerkers in Nijkerk nauwelijks kinderen zijn die op straat gesignaleerd worden met delict- of overlastgevend gedrag zijn en dat er geen specifiek gemeentelijk beleid en aanpak is voor deze groep.

Maar er zijn in Nijkerk wel degelijk jonge kinderen die bijvoorbeeld op school normoverschrijdend gedrag vertonen maar (nog) niet in aanraking met de politie zijn gekomen.

En er zijn jonge kinderen die zich momenteel (nog) prima gedragen maar toch een ernstig risico lopen om in de criminaliteit te belanden.

Dit hoofdstuk gaat in op wat ITJ heeft gezien over het signaleren van en het handelen als er sprake is van risicofactoren en risicogedrag bij kinderen onder de twaalf jaar.

ITJ gaat hierbij met name in op kennis van risicofactoren, het signaleren en aanpakken van risicofactoren en risicogedrag, de samenwerking en het beoogde en bereikte resultaat.

4.1 Kennen

In de WMO-nota 2008-2011²⁷ is het versterken van preventief jeugdbeleid een belangrijk doel voor de gemeente omdat 'een opeenstapeling van risicofactoren, risicocumulatie genoemd, de kans op latere problemen aanzienlijk verhoogt'²⁸. De ingezette activiteiten en faciliteiten als kinderwerk, speeltuinen zijn gericht op alle kinderen in Nijkerk. Het doel van de gemeente is: gelukkige en gezonde kinderen. In het Integraal Veiligheidsprogramma 2010-2013 wordt gesteld dat het met de meeste jongeren wel goed gaat. Maar de gemeente stelt ook dat - ondanks geringe aantallen - de aanpak van risicjongeren wel een prioriteit van de gemeente blijft²⁹. Er wordt geen specifieke of concrete aandacht aan het voorkomen van jeugdcriminaliteit gegeven.

Professionals noemen als oorzaken van of risico's op probleemgedrag meestal algemeen bekende kind-eigen problematiek (zoals bijvoorbeeld ADHD³⁰) of problematische gezinsomstandigheden (zoals bijvoorbeeld opvoedingsonbekwaamheid van de ouders-verzorgers). Het wonen in een bepaalde buurt – meestal genoemd als risicofactor op een bedreigde ontwikkeling als ook het ontstaan van

²⁷ Meer dan huishoudelijke hulp alleen! Wmo-nota gemeente Nijkerk, 2008 t/m 2011, p. 8

²⁸ Integraal Veiligheidsprogramma 2010-2013, p.32

²⁹ Het JPT richt zich op kortdurende, laagdrempelige hulpverlening aan jongeren en hun ouders. De jongeren worden vrijwel allemaal door de politie bij het JPT aangemeld.

³⁰ Attention Deficit Hyperactivity Disorder oftewel aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit.

criminaliteit – is in Nijkerk nauwelijks als zodanig genoemd. Integendeel: professionals noemen de buurt vaak een beschermende factor vanwege de sociale cohesie en sociale controle in de gemeente.

Professionals blijken nauwelijks bekend met risicofactoren of risicogedrag voor criminaliteit. Kinderen met de risicofactoren zijn dan ook niet in beeld. Men maakt weinig gebruik van instrumenten als ProKid en de VIR. Dit zijn instrumenten die juist bedoeld zijn om risico's vroegtijdig te signaleren. Op het hoofdkantoor van de regiopolitie Gelderland-Midden (Arnhem) zijn gegevens uit ProKid bekend van Nijkerkse kinderen die (ernstig) risico lopen om in de jeugdcriminaliteit belanden. Uit de gegevens van ProKid blijken in 2011-2012 over een periode van 365 dagen bijna zeventig kinderen een (hoog) risico te hebben om in de criminaliteit terecht te komen. De politie verstrekt deze gegevens aan BJZ Ede. Een casuoverleg over "ProKid-kinderen" zoals in de gemeente Ede binnen het Veiligheidshuis gebeurt, is er voor Nijkerk niet. BJZ zegt dat zij voor kinderen uit Nijkerk die met een hoog risico uit ProKid rollen actie onderneemt. In de aanpak en het overleg in Nijkerk zelf spelen deze gegevens of deze acties echter nog geen rol.

Bij de VIR is er in feite sprake van een kip-ei verhaal: veel professionals vinden de VIR weinig zinvol omdat er onvoldoende informatie ingebracht wordt door andere professionals. En daarom vullen ze zelf ook maar niet. De procescoördinator CJG steekt veel energie in het wijzen op het belang van de VIR en het stimuleren van organisaties/professionals tot het gebruik ervan. Daardoor is het gebruik van de VIR toegenomen, maar voor rendement moeten nog meer professionals gebruik ervan gaan maken.

Samengevat

Gemeente en instellingen in Nijkerk blijken nauwelijks bekend te zijn met risicofactoren of risicogedrag die kunnen leiden tot jeugdcriminaliteit en hebben dan ook geen gezamenlijk of gedeeld kader als het gaat om het signaleren en beoordelen van risicofactoren en risicovol gedrag van kinderen jonger dan twaalf jaar in termen van risico's voor de ontwikkeling van delinquent gedrag op jeugdige leeftijd. Gegevens uit de VIR en ProKid worden door de meeste professionals nauwelijks gebruikt.

4.2 Signaleren en aanpakken

Het niet kennen of herkennen van specifieke risicofactoren betekent niet dat er niets gebeurt of dat risicokinderen nooit opgemerkt worden. Professionals, vooral die op school en van de GGD, zien in hun beroepspraktijk kinderen onder de 12 jaar met normoverschrijdend of probleemgedrag (gedrag dat volgens verschillende overzichten van risicofactoren en risicogedrag gezien kan worden als risicogedrag voor mogelijk toekomstig crimineel gedrag, zie bijvoorbeeld bijlage 2). Professionals zien dat gedrag, maar niemand schaaft dat gedrag onder de noemer 12-minner of duidt dat gedrag als een risico op criminaliteit. Hoe vaak dergelijk gedrag voorkomt in Nijkerk, weten de professionals niet. Wanneer professionals probleemgedrag bij jonge kinderen zien, handelen ze voortvarend. De inzet acties zijn gericht op het wegnemen of verminderen van dat probleemgedrag. De verbinding naar het mogelijk moeten voorkómen van crimineel gedrag wordt niet gelegd (en dat heeft tot gevolg dat dus

niet geconstateerd kan worden dat -om crimineel gedrag te voorkomen- mogelijk andere of aanvullende acties ingezet moeten worden).

Buurt

Probleemgedrag op straat wordt vooral gesignaleerd door de wijkagent, de jongerenwerker en de burger. Maar zoals hierboven al vermeld komt dat gedrag in Nijkerk nauwelijks voor. De kinderen die problemen op straat geven zijn meestal veertien jaar of ouder. Af en toe zien politie en het jongerenwerk een paar jonge kinderen die met een groep ouderen meelopen of een delict plegen. Wanneer probleemgedrag op straat gesignaleerd wordt, gaan de wijkagent en de jongerenwerker gezamenlijk of apart met kind en ouders praten, zetten het kind op de agenda van het Meldpunt Jongerenoverlast of van het Risicjongeren Overleg Nijkerk (RON) of vragen advies /inzet van het JPT. Het jongerenwerk organiseert allerlei activiteiten voor kinderen en tieners om ze zinvol bezig te houden.

De wijkagent heeft daarnaast de mogelijkheid om, wanneer hij zich zorgen maakt over een kind dat op straat met probleemgedrag gesignaleerd is, via een zorgformulier een doorverwijzing naar BJZ/JPT te doen. Bij delictgedrag door een kind onder de twaalf jaar wordt er altijd een zorgmelding gemaakt. Hoeveel zorgmeldingen jeugd de politie per jaar naar BJZ stuurt is bij politie niet bekend. Schatting van de politie is dat het er enkele tientallen zijn.

Uit cijfers van BJZ blijkt dat in 2011 er 67 zorgmeldingen uit Nijkerk zijn binnengekomen. Dertig kwamen er van de politie, 32 via de "kamer Huiselijk Geweld" (Veiligheidshuis Ede) en vijf van andere jeugd- (zorg)partners. Van deze 67 zorgmeldingen zaten er 22 al in een hulpverleningstraject, bij achttien is een hulpverleningstraject gestart, bij vijf is doorverwezen naar het AMK en bij 22 is na beoordeling de melding zonder traject afgesloten. Hoeveel kinderen het precies betreft is niet duidelijk: één zorgmelding kan over meerdere kinderen uit een gezin gaan. Ook hoeveel kinderen onder de twaalf jaar het hier betreft is niet exact te achterhalen. Het JPT schat het aantal zorgmeldingen over kinderen onder de twaalf jaar in Nijkerk op zo'n twintig. De helft van deze meeste meldingen gaan over (slachtoffers van) huiselijk geweld. Er zitten naar schatting twee tot drie zorgmeldingen van delictplegende of overlastgevende kinderen tussen.

School

Probleemgedrag van kinderen jonger dan twaalf jaar wordt vooral op school en in de klas opgemerkt. Professionals in het onderwijs noemen vooral agressie en pesten, veelal in combinatie met leerproblemen. Vanuit de school worden door leerkrachten huisbezoeken afgelegd en men is dus vaak bekend met de thuissituatie van een kind. Maar het probleemgedrag van het kind wordt toch allereerst als gedrag gezien dat het leerproces van het kind zelf of de andere kinderen in de klas verstoort. Interventies van de school zijn dan ook gericht op het wegnemen of verkleinen van de leerbelemmeringen bij het kind en/of de overlast voor de andere kinderen te beperken. De leerkracht handelt in overleg met de intern begeleider (IB'er). De IB'er stelt een plan voor de leerkracht op en voert waar nodig gesprekken met ouders. Bij een deel van de basisscholen is

schoolmaatschappelijk werk aanwezig. Bij duidelijke gezinsproblematiek betreft de IB'er op die scholen het schoolmaatschappelijk werk erbij. De IB'er kan een zorgmelding naar BJZ doen of kan een kind inbrengen in het ZAT, maar in de praktijk blijkt dat maar sporadisch te gebeuren.

Gezin

Het CJG is een samenwerkingsverband van een aantal organisaties die rondom gezinnen werkzaam zijn. De medewerkers van de kernpartners van het CJG (JGZ, maatschappelijk werk en BJZ) zien allen kinderen met probleemgedrag. De schoolarts of de jeugdverpleegkundige (JGZ) bijvoorbeeld signaleren tijdens de standaardcontractmomenten met kinderen in de basisschoolleeftijd met regelmaat kinderen met probleemgedrag. De jeugdverpleegkundige bespreekt dat met de ouders, de schoolarts verwijst waar nodig door naar andere voorzieningen. Hoeveel kinderen met probleemgedrag ze zien is niet bekend.

Het CJG (-loket) is nog maar kort operationeel, en hun aandeel in signalering en aanpak is hierdoor nog beperkt. Het opvoedbureau waar ouders al jaren terecht konden met opvoedingsvragen is opgegaan in het CJG. Ouders komen hier nog steeds voor (opvoedings)vragen. Vanuit het CJG zijn nog maar beperkte contacten gelegd met scholen, politie en andere organisaties. Het CJG heeft geen eigen casusoverleg. Dat wordt echter niet als gemis ervaren. De medewerkers van de kernpartners binnen het CJG nemen meestal al deel aan een of meerdere overlegvormen binnen de gemeente. Zij kunnen dus makkelijk signalen die zij binnen het CJG (-loket) opvangen in een lokaal overleg neerleggen.

De politie wordt regelmatig geconfronteerd met kinderen die slachtoffer zijn van mishandeling of huiselijk geweld (schatting van politie en JPT is dat tachtig procent van alle zorgmeldingen over huiselijk geweld gaan). Deze zorgmeldingen van politie worden door BJZ (Toegang, AMK³¹ of het JPT) opgepakt.

Binnen de gemeente worden door verschillende organisaties allerlei maatregelen en activiteiten ingezet, bestemd voor alle kinderen. Deze maatregelen en activiteiten zijn bedoeld om alle kinderen in Nijkerk zo gezond en veilig mogelijk op te laten groeien. En zijn daarmee uiteraard ook gericht op het voorkomen van probleem- of crimineel gedrag. Maar of dit algemeen preventief aanbod passend is en welke maatregelen en activiteiten dan passend zijn om (risico)kinderen te behoeden voor criminaliteit is ITJ niet duidelijk geworden.

Samengevat

Acties zijn vooral gericht op de aanpak van (al bestaand) probleemgedrag. Wanneer professionals geconfronteerd worden met dat probleemgedrag handelen ze voortvarend. Alle organisaties hebben een eigen aanbod om probleemgedrag aan te pakken of verwijzen waar nodig door naar een andere organisatie. Er is op zich voldoende aanbod voor kinderen én ouders in Nijkerk. Wat professionals doen en waarom ze iets doen is afhankelijk van de plek of de organisatie waar het probleemgedrag zich

---

³¹ AMK: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

voordoet of gesignaleerd wordt. Zo staat bijvoorbeeld voor de school het leren centraal en wordt de aanpak van het probleemgedrag vooral ingezet om de leerprestaties van het kind of de sfeer in de klas te bevorderen. Nergens wordt een link gelegd tussen aanpak van probleemgedrag en het mogelijk voorkomen van crimineel gedrag. En zoals hierboven al vermeld: nergens wordt dus geconstateerd of besloten dat -om crimineel gedrag te voorkomen- mogelijk andere of aanvullende acties ingezet moeten worden.

4.3 Delen

Pesten op school alleen is geen voorspeller voor criminaliteit. Maar wanneer deze informatie gekoppeld wordt aan bijvoorbeeld informatie van de politie dat vader in de gevangenis zit of aan informatie van het CJG dat moeder ernstige opvoedproblemen heeft, dan krijgt een signaal als pesten op school wellicht een andere betekenis en vraagt dat zich mogelijk een andere (meer passende en effectieve) aanpak.

Vele organisaties zijn in Nijkerk betrokken bij de preventie en aanpak van jeugdproblematiek. Rondom school zijn dat leerkrachten, intern begeleiders, schoolmaatschappelijk werk (bij een beperkt aantal scholen) en de leerplichtambtenaren.

In de buurt zijn wijkagenten en jongerenwerkers actief en rondom het gezin zijn de kernpartners van het CJG, dus maatschappelijk werk, JGZ en BJZ, werkzaam.

Professionals geven aan dat ze in Nijkerk geen organisaties missen in de aanpak, dat iedereen die betrokken moet zijn en die een inbreng moet hebben, betrokken of bereikbaar is.

Organisaties werken hierbij soms direct samen in een samenwerkingsverband. Of vormen via een andere organisatie een verbinding met elkaar: zo zorgt het JPT voor de verbinding tussen politie en hulpverlening en zorgt het schoolmaatschappelijk werk voor verbinding tussen (een deel van³²) het basisonderwijs en de zorg.

Samenwerking en overleg gebeurt veelal bilateraal: 'Wanneer je iemand nodig hebt van een andere organisatie, dan bel of mail je hem even. Nijkerk is niet zo groot, dus veel professionals kennen elkaar en weten elkaar gemakkelijk te vinden'. De meeste professionals zijn positief over deze contacten. Als voordeel van deze informele contacten noemen de professionals de snelheid waarmee men aan de slag kan. Als nadeel noemen ze dat terugkoppeling naar en het delen van informatie met andere minder bekende organisaties niet plaats vindt. 'Er kan ook bemoeienis van anderen met hetzelfde kind zijn en dat kom je in een een-tweetje niet te weten', zeggen professionals.

Naast informele contacten ontmoeten professionals elkaar in diverse overlegvormen. Nijkerk heeft een uitgebreide overlegstructuur gericht op preventie en aanpak van problemen bij of rondom (risico) jongeren. Op deze overlegstructuur wordt door professionals veel kritiek geuit. 'Er is heel veel' en 'het staat los van elkaar' is de meest gehoorde kritiek. De afstemming of verbinding tussen de

---

³² Ongeveer de helft van de basisscholen beschikt niet over schoolmaatschappelijk werk.

overlegvormen is niet georganiseerd. Daardoor kunnen jongeren in diverse overleggen worden ingebracht en besproken. Professionals kunnen langs elkaar heen werken of hun eigen gang gaan. Hoe de afstemming van de lokale overlegvormen met het CJG en het Veiligheidshuis is, is voor de meeste professionals onduidelijk. Het CJG (-loket) is nog maar kort operationeel en moet nog een plek veroveren. Sommige professionals zijn bevreesd dat met de komst van het CJG er gewoon nog iets bij gekomen is in plaats van dat het CJG verbindt en samenwerkt. Het CJG speelt in ieder geval op dit moment in de praktijk nog nauwelijks een rol in de aanpak, en is nog geen de spin in het web. Het Veiligheidshuis speelt een nog kleinere rol. Zeer recent (begin 2012) is een structureel contact tussen het Veiligheidshuis en de procescoördinator van het CJG afgesproken. Te recent om daarvan in het lokale overleg en de samenwerking in Nijkerk al iets van te kunnen zien.

Ook op de overlegvormen afzonderlijk is veel kritiek. Met uitzondering van het Meldpunt Jongerenoverlast waar iedereen erg tevreden over is, is men overwegend negatief over het gemeentelijk overleg. Vooral over het ZAT en het RON: 'te weinig jongeren/kinderen op de agenda', 'eenzijdige informatie-uitwisseling', 'zijn praatgroepen', 'geen afstemming, ieder voor zich', 'los zand', zijn citaten van professionals en veelgehoorde opmerkingen.

Wat opvalt is dat in de overleggen nauwelijks kinderen jonger dan twaalf jaar besproken worden. Zelfs bij het ZAT-PO (primair onderwijs) dat alleen voor deze groep bedoeld is, worden per jaar niet meer dan tien kinderen besproken. Er worden weinig kinderen besproken en daardoor worden er ook weinig signalen en weinig informatie over kinderen uitgewisseld en gedeeld.

Wat verder opvalt is dat de meeste professionals zeer betrokken zijn en zich ook zorgen maken of zich ergeren aan de manier waarop het overleg en de samenwerking nu gaan. Men maakt verwijten richting gemeente dat deze hierop te weinig regie voert en te weinig voortvarend te werk gaat in het verbinden van organisaties en het koppelen van ketens.

Citaat van een professional:

"In Nijkerk is minder sterk dat er veel verschillend overleg is waar jongeren besproken worden. Teveel partijen die bij één jongere betrokken zijn en die als eilandjes functioneren. Er moet meer coördinatie komen. Bij jongeren met problemen die in beeld komen moeten vlaggetjes geplant worden in de Verwijsindex. Er moet eerder gesignaleerd worden, kijk naar die negentig schooluitvallers die ineens in beeld kwamen. Hierin zou het CJG een belangrijke rol moeten gaan spelen. Maar zover is het nu nog niet, het CJG is nog in oprichting".

Samengevat

Organisaties die nodig zijn voor een effectieve aanpak zijn aanwezig en betrokken in Nijkerk. De informele samenwerking wordt positief beoordeeld door de professionals: professionals weten elkaar te vinden en zijn positief over de onderlinge contacten en de resultaten ervan.

Maar in de samenwerking, afstemming en samenhang in de aanpak tussen organisaties valt nog veel te verbeteren. Van een integrale aanpak is nauwelijks sprake.

Binnen leefwerelden (school, gezin en buurt) is wel enige samenhang: daarin zijn het vaak twee organisaties die elkaar goed weten te vinden, zoals IB'er en SMW of wijkagent en jongerenwerker. Maar tussen organisaties in de verschillende leefwerelden is er nauwelijks samenhang of afstemming. Het ZAT bijvoorbeeld is geïsoleerd. Het CJG en het Veiligheidshuis spelen nog een geringe rol. De samenwerking tussen wijkagent en JPT vormt een positieve uitzondering hierop. Deze vormen een hecht team.

4.4 Meten en weten

Niet bekend is hoeveel kinderen er risico lopen om in de criminaliteit te belanden, waar die risico's zitten en hoeveel kinderen ernstig probleemgedrag vertonen dat mogelijk zou kunnen leiden tot crimineel gedrag. De cijfers, die men heeft, zijn ramingen en aannames, veelal afgeleid van landelijke uitgangspunten en niet gespecificeerd voor de Nijkerkse situatie. Verder worden cijfers uit bijvoorbeeld ProKid niet gebruikt.

Professionals formuleren de (beoogde) resultaten van hun handelen vooral in abstracte termen en eerder als gewenst resultaat dan als behaald resultaat. Zo worden 'gezonde kinderen' en 'veilig opgroeien' als resultaat benoemd. Ook de doelen in het gemeentelijk beleid zijn in deze abstracte termen geformuleerd.

De professionals benoemen de resultaten van hun aanpak vanuit de eigen professie en taakstelling. Er is geen gemeenschappelijk benoemd resultaat. Ook een link naar gemeentelijk beleid of gemeentelijke doelen wordt niet gemaakt.

Als argument voor het niet weten of meten wat het resultaat van handelen is wordt vaak genoemd dat er geen registratie van concrete resultaten is of dat de hulpverlening door een andere organisatie wordt voortgezet. Maar vooral het niet kunnen meten van preventie wordt vaak als argument van niet weten of niet meten genoemd.

Een professional:

"Probleem met het zien van resultaat van preventieve maatregelen is natuurlijk dat je die kinderen met wie het misgaat ziet, maar de kinderen met wie het goed gaat niet. Je weet nooit hoeveel kinderen problemen hadden gekregen als je niets had gedaan, of met hoeveel het goed gaat doordat je iets gedaan hebt."

Samengevat

Professionals in Nijkerk en de gemeente weten nauwelijks hoeveel kinderen risico lopen op jeugdcriminaliteit of wat hun inzet en aanpak oplevert voor deze kinderen in Nijkerk. Er wordt weinig geregistreerd en weinig gedeeld.

5 Algemene conclusie, oordeel en aanbevelingen

Vroegtijdig signaleren en ingrijpen wordt als meest effectief gezien om te voorkomen dat kinderen in de criminaliteit belanden. Vroegtijdig signaleren en ingrijpen betekent het signaleren en aanpakken bij delict- en normoverschrijdend gedrag bij jonge kinderen maar ook het signaleren van en waar nodig ingrijpen bij risicogedrag en risicofactoren bij jonge kinderen.

5.1 Algemene conclusie en oordeel

Er zijn in Nijkerk nauwelijks kinderen jonger dan 12 jaar die delicten plegen of overlast op straat veroorzaken. Als het al gebeurt dan wordt dat als een incident beschouwd en niet als een structureel probleem. Delictplegende 12-minners worden via een zorgmelding van politie door het JPT en waar nodig door BJZ aangepakt. Normoverschrijdend gedrag bijvoorbeeld op school, komt voor, maar dat wordt niet als 12-min gedrag geduid en ook niet als een groot probleem gezien. Dit gedrag wordt door professionals opgepakt. De gemeente kent geen specifiek beleid en aanpak voor 12-minners.

Het kennen, signaleren, delen en waar nodig aanpakken van risicogedrag en risicofactoren om te voorkomen dat kinderen vervallen in criminaliteit valt onder het algemeen preventief beleid en veiligheidsbeleid van de gemeente. Er is in Nijkerk voldoende aanbod en alle organisaties die nodig zijn voor een goede aanpak zijn aanwezig. Gemeente en professionals zijn betrokken en kennen elkaar. Er is een uitgebreide overlegstructuur.

ITJ is echter van oordeel dat het preventief jeugdbeleid en veiligheidsbeleid en de daaruit voortkomende activiteiten en overleggen in Nijkerk onvoldoende waarborgen in zich hebben om zo veel mogelijk te voorkomen dat kinderen in de jeugdcriminaliteit belanden.

Uit cijfers van ProKid blijkt dat er behoorlijk wat risicokinderen in Nijkerk zijn, professionals zelf geven aan het gevoel te hebben niet iedereen in beeld te hebben. Nijkerk heeft 14/15 jarige jongeren die overlast op straat veroorzaken of delicten plegen. Bij een groot deel van deze jongeren hoort dit gedrag bij voorbijgaand puberaal gedrag. Bij sommige jongeren zijn wellicht eerdere signalen die een voorbode waren voor dergelijk gedrag gemist.

De overwegingen die tot dit oordeel leiden, zijn;

- Om vroegtijdig te kunnen ingrijpen is nodig om risicofactoren te kennen en te herkennen. Daarvan heeft ITJ onvoldoende gezien in Nijkerk. Bijna niemand kent de risicofactoren en risicogedrag die mogelijk leiden tot jeugdcriminaliteit,
- Risico- of probleemgedrag als vechten signaleert men wel en pakt men ook aan. Maar dat probleemgedrag wordt veelal geïsoleerd aangepakt: vanuit de eigen organisatie, gericht op het gedrag dat men binnen de context van die organisatie ziet en met als doel de problemen binnen de context van de organisatie op te lossen (voor school zijn dat de leerproblemen, in de buurt is dat de overlast). Van een link met het voorkomen van criminaliteit is geen sprake. Dat houdt het gevaar in dat het kind niet het meest passend aanbod krijgt.

- Signalen worden nauwelijks gedeeld door professionals en organisaties. Er is geen gezamenlijke kennis van risicofactoren en risicogedrag en er is geen gezamenlijke doel. Professionals en gemeente maken geen gebruik van gegevens uit ProKid en de VIR. Van een integrale aanpak, het delen van signalen en het op basis daarvan gezamenlijk aanpakken en oplossen van een probleem, is geen sprake. Dat houdt (wederom) het risico in dat het kind en zijn gezin niet het meest geschikte aanbod krijgen of dat het probleemgedrag op een ander moment of op een ander plek weer ontstaat. Pesten op school aanpakken moet, maar als daarnaast andere signalen zoals mishandeling of een criminele broer, geen aandacht krijgen of niet meegenomen worden, zal het probleemgedrag niet verdwijnen of alleen maar tijdelijk stoppen.
- Er vinden verschillende overleggen plaats, maar er is geen samenhang tussen die overleggen. Afstemming en het delen van informatie in de overleggen gebeurt niet of nauwelijks. Het CJG is in Nijkerk heeft nog geen spilfunctie; relaties die er zijn tussen CJG en andere organisaties als ZAT en Veiligheidshuis/politie zijn veelal nog incidenteel. Buurt, school en gezin zijn geïsoleerde leefgebieden.

5.2 Aanbevelingen

Op grond van dit oordeel beveelt ITJ de gemeente én organisaties in Nijkerk aan:

Zorg dat er kennis van risicofactoren voor criminaliteit is, dat risicofactoren herkend worden als signalen van zorg en dat er op deze signalen gereageerd wordt.

Naast algemene kennis gaat het hier vooral ook over lokale kennis: welke factoren spelen in Nijkerk een rol in de ontwikkeling van criminaliteit? Maak hiervoor gebruik van dat wat er al is;

- Kijk, bijvoorbeeld van de jongeren die in het RON besproken zijn, welke jongeren overlastgevend gedrag vertonen, welke oorzaken of aanleidingen hiervoor waren, bezie daarbij of er aanleiding is broertjes en zusjes van deze overlastgevende jongeren te bespreken.
- Analyseer bij de jongeren die in de jeugdcriminaliteit belanden welke signalen gemist, verkeerd gehoord of niet samengekomen zijn, waar aanknopingspunten voor vroegtijdig aanpakken liggen en leer daarvan om zicht te krijgen op risicojongeren onder de twaalf jaar.
- Maak gebruik van gegevens uit Prokid. Algemene cijfers kunnen in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, politie en OM gebruikt worden om beleid en aanpak van risicojeugd, jeugdoverlast en - criminaliteit te bepalen. Gegevens over individuele kinderen moeten in het overleg tussen professionals gebruikt worden om, waar nodig, een passende en een op elkaar afgestemde gezamenlijke aanpak af te spreken.
- Maak meer gebruik van de Verwijsindex. Wijs elkaar op het belang hiervan. Ook hier zouden gegevens over individuele kinderen in het overleg gebruikt moeten worden om, waar nodig, informatie te delen en een aanpak op elkaar af te stemmen.

Zorg dat signalen die afzonderlijke professionals of organisaties zien gedeeld worden en leiden tot een integrale aanpak.

- Maak afspraken met elkaar waar en wanneer signalen neergelegd en gedeeld kunnen worden
- Spreek gezamenlijk een aanpak af, maak afspraken wie wat wanneer doet.
- Bekijk alle bestaande overlegvormen kritisch op nut en noodzaak
- Breng waar nodig afstemming en samenhang aan in het overleg. Vooral de verbinding tussen de domeinen behoeft daarbij aandacht
- Draag zorg dat het CJG verder ontwikkelt en dat er stevige relaties met ZAT's en Veiligheidshuis Ede ontstaan.
- En voer als gemeente een stevige regie op de aanpak en de samenwerking.

Zorg dat er doelen en resultaten vastgelegd worden.

- Maak gebruik van bestaande registraties bij diverse organisaties (bijvoorbeeld ProKid en VIR)
- Koppel data van deze registraties.
- Analyseer gegevens uit deze registraties en gebruikt deze data -in plaats van ramingen op basis van landelijke cijfers- bij het vaststellen van beleid en aanpak voor Nijkerk. Zowel op kindniveau als op doelgroepniveau.
- Spreek met elkaar af wat doel of beoogd resultaat moet zijn van een aanpak.

Kijk bij het inzetten van acties naar resultaten voor het kind zelf.

Leefbaarheid van de wijk bijvoorbeeld is een prima uitgangspunt voor beleid en aanpak, maar verlies hierbij (de behoefte van) het kind zelf niet uit het oog. Bekijk bij acties of het kind zelf hiermee gebaat is. Maar andersom moet ook: Kijk niet alleen naar het kind: kinderen kunnen nooit los gezien worden van de gezinnen waartoe ze behoren, van de scholen die ze bezoeken, van de buurten waarin ze wonen. Kijken naar het kind is dus ook kijken naar het gezin, naar de school en de buurt.

De 'angst' of afkeer bij sommige professionals dat het labelen van risicogedrag of risicofactoren als risico op toekomstig crimineel gedrag juist leidt tot zo'n gedrag is reëel, maar met niet signaleren van en waar nodig ingrijpen bij dergelijk risicofactoren of risicogedrag zijn kinderen zeker niet gebaat.

5.3 Wat werkt voor Nijkerk

De wethouder Jeugd van de gemeente Nijkerk heeft ITJ vóór aanvang van het onderzoek toegezegd op basis van de conclusies en aanbevelingen waar nodig verbeteracties in te zetten.

De aanbevelingen zijn vrij algemeen geformuleerd. Het is aan de gemeente om deze aanbevelingen te vertalen in acties die lokaal mogelijk, passend en wenselijk zijn. Ook het prioriteren van de acties en welke partijen betrokken worden is aan de gemeente. ITJ kan hierbij behulpzaam zijn en biedt aan een

bijeenkomst te organiseren waarin die vertaling een belangrijke rol speelt. De resultaten van deze bijeenkomst kunnen de eerste stap zijn naar een verbeterplan. De voortgang van het verbeterplan zal ITJ gedurende maximaal twee jaar monitoren.

Bijlage 1: Kader voor analyse en beoordeling

Rondom de aanpak van jeugd(criminaliteit) en van 12-minners is voor gemeenten én organisaties weinig dwingend voorgeschreven. De aanwezigheid van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in een gemeente en een Zorgadviesteam (ZAT) bij scholen is vereist. Er is niet meer voorgeschreven dan dat ze er moeten zijn. En dat CJG en ZAT moeten samenwerken. Organisatie, deelnemers, werkwijze en dergelijke zijn naar de lokale behoefte in te vullen. Gemeente en organisaties hebben een behoorlijke vrijheid hun organisatie en hun aanpak en activiteiten ten aanzien van problemen rondom jeugd naar eigen behoeften in te richten.

Om te kunnen analyseren en beoordelen of de aanpak van deze kinderen voldoet, heeft ITJ naast de weinige wettelijke verplichtingen 'verwachtingen' geëxpliciteerd. Deze verwachtingen zijn gestoeld op bestaande handreikingen, convenanten, kennis en dergelijke over de (aanpak van) 12-minners. Deze verwachtingen zullen gezien de vrijheid van gemeenten, niet gebruikt (kunnen) worden als een afvinklijstje waarna het optellen van het aantal vinkjes zal leiden tot een positief of negatief oordeel, maar als instrument om afwijkingen in een lokale invulling te signaleren en te duiden. Afwijkingen zijn niet per definitie slecht. Wanneer een aanpak die afwijkt van wat ITJ verwacht tot een goed resultaat voor kinderen leidt is dat goed. Maar afwijkingen bij een onvoldoende resultaat voor kinderen vergen een verklaring of verantwoording. Hieronder zijn verwachtingen per deelvraag geëxpliciteerd.

Verwachtingen ten aanzien van het uitvoeringsniveau

Onderzoeksvraag 1: Zijn alle voor de aanpak relevante organisaties betrokken?

Welke organisaties zijn relevant voor de aanpak?

Aanname van ITJ;

12-Minners zijn een maatschappelijk probleem. Om hierop resultaat te kunnen behalen is een integrale aanpak noodzakelijk. Een aanpak is (bijna) altijd op meerdere leefwerelden en op diverse momenten nodig. Eén organisatie kan nooit binnen alle leefwerelden van een 12-minner én bij alle processtappen opereren. Betrokkenheid van meerdere organisaties is vereist.

Verwachting van ITJ;

Een aanpak voor 12-minners die alle processen en alle leefwerelden integreert, vergt betrokkenheid van vele partijen. Bij het signaleren zijn dat scholen, politie, welzijns-/buurtwerk, ouders, GGD/JGZ en maatschappelijk werk. Bij het beoordelen zijn dat BJZ, CJG, ZAT, Buurtnetwerken (en waar aanwezig: Veiligheidshuis). Bij het interveniëren en nazorg zijn dat BJZ, CJG, jeugdzorgaanbieders en welzijnswerk.

Onderstaande bijlage (bijlage 1a) geeft aan welke partijen ITJ verwacht aan te treffen. Van sommige organisaties verwacht ITJ dat, omdat ze het wettelijk verplicht zijn, zoals het CJG³³, andere

---

³³ Bij aanvang van het ITJ onderzoek nog naar verwachting wettelijk verplicht.

organisaties op grond van hun doelstelling of taken of omdat ze met elkaar een convenant hebben gesloten, zoals Politie en BIZ.

Onderzoeksvraag 2: Is hun aanbod afgestemd op deze groep kinderen?

Wat hebben 12-minners nodig?

Aanname van ITJ;

Keuze van een juiste aanpak vergt kennis van risicofactoren en een analyse van het probleem zelf.

Verwachting van ITJ;

- Professional heeft kennis van risicofactoren die kunnen leiden tot jeugdcriminaliteit,
- Professional heeft kennis van aard en omvang van 12-minners in de gemeente,
- Professional is bekend met het aanbod voor 12-minners in gemeente,
- Professional herkent/signaleert probleemgedrag bij kind,
- Professional analyseert het probleem van het kind,
- Professional duidt en intervenueert op basis van hierboven genoemde kennis, weegt wensen en mogelijkheden van het kind af en maakt een bewuste keuze voor een of meerdere interventies.

Onderzoeksvraag 3: Is de samenwerking tussen organisatie van voldoende kwaliteit?

Van welke organisaties verwacht ITJ dat ze samenwerken?

Aanname van ITJ;

Samenwerking tussen organisaties/professionals is voorwaarde voor een effectieve aanpak.

Verwachting van ITJ;

Bij onderzoeksvraag 1 heeft ITJ reeds aangegeven van welke organisaties ITJ verwacht dat ze actief betrokken zijn bij de aanpak van 12-minners.

Bij onderzoeksvraag 3 gaat het over de te verwachten samenwerking tussen organisaties;

- Er is een samenwerking tussen CJG en BIZ gezien de wettelijke verplichting tot samenwerken,
- Er is een samenwerking tussen CJG en ZAT gezien de wettelijke verplichting tot samenwerken,
- Er is een samenwerking tussen de Politie en BIZ gezien het convenant tussen beide organisaties.

Daarnaast zijn tussen organisaties in een leefwereld maar ook tussen organisaties tussen leefwerelden diverse relaties, soms gezien wettelijke verplichtingen, soms op grond van taken of convenanten.

Hieronder heeft ITJ aangegeven van welke organisaties naast de hierboven genoemden ITJ verwacht dat ze samenwerken op grond van (al dan niet wettelijke) taken, convenanten, e.d.

Nb1: ITJ verwacht niet alleen samenwerking tussen organisaties binnen een leefwereld (buurt, school of gezin), maar ook bij organisaties tussen de verschillende leefwerelden.

Nb2 De samenwerking geldt eveneens voor alle betrokken uitvoeringsafdelingen binnen het gemeentehuis.

Nb3: ITJ zal de kwaliteit van de samenwerking de hand van het ITJ-kader³⁴ beoordelen.

Onderzoeksvraag 4: Weten en meten organisaties dat hun (eigen) aanbod het beoogde resultaat heeft?

Welk resultaat verwachten we dat organisaties (met elkaar) behalen?

Aanname van ITJ;

Professionals stemmen hun werkwijze en inzet af op het te behalen resultaat voor kinderen.

Verwachting van ITJ;

- Professional maakt een plan van aanpak (met beoogd doel/resultaat) voor elk kind,
- Professional weet wat het doel en resultaat van zijn activiteiten/aanbod is en meet dit resultaat,
- Professional evalueert zijn handelen en past waar nodig zijn handelen aan.

Verwachtingen van ITJ ten aanzien van het beleidsniveau

Onderzoeksvraag 1: Zijn alle voor de aanpak relevante organisaties betrokken?

Welke organisaties zijn relevant voor de aanpak?

Aanname van ITJ;

Draagvlak en expertise zijn noodzakelijk bij de ontwikkeling van beleid. De gemeente betreft diverse organisaties bij de ontwikkeling van haar jeugd- en veiligheidsbeleid.

Verwachting van ITJ;

Gemeente betreft politie, CJG, scholen (schoolbesturen) en welzijnswerk bij het ontwikkelen van een beleid voor de aanpak van 12-minners.

Onderzoeksvraag 2: Is hun aanbod afgestemd op deze groep kinderen?

Wat hebben 12-minners nodig?

Aanname van ITJ;

Keuze van een goede aanpak vergt kennis van risicofactoren die kunnen leiden tot jeugdcriminaliteit en/of ernstig probleemgedrag en kennis van het probleem zelf: wat is de aard en omvang van 12-minners binnen de gemeente.

---

³⁴ Het ITJ- kader voor de beoordeling van de kwaliteit van de samenwerking bevat acht aspecten: doelconvergentie, probleemanalyse, regie, informatiecoördinatie, bereik, oplossingsgerichtheid, continuïteit en systematische evaluatie en verbetering.

Verwachting van ITJ;

- Er zijn feiten en cijfers over 0 - 23 jarigen in de gemeente beschikbaar,
- Er is een visie/plan op het gebied van jeugd en veiligheid: minimaal van een nota jeugdbeleid of WMO-nota of een integraal veiligheidsplan,
- de gemeente heeft concrete doelen gesteld ten aanzien van haar plannen/maatregelen op het gebied van jeugd en veiligheid, op het gebied van jeugdcriminaliteit en 12-minners in het bijzonder,
- Er is kennis van risicofactoren die kunnen leiden tot jeugdcriminaliteit,
- Er is kennis over 12-minners: soorten gedrag, leeftijd, problemen, doelgroepen, enzovoort,
- Er is kennis van aard en omvang van 12-minners in de gemeente,
- Er is kennis van het aanbod voor 12-minners in het algemeen,
- Er is kennis van het (hulp)aanbod voor 12-minners in de gemeente,
- Beleid en aanpak zijn geformuleerd en uitgezet op basis van de (landelijke, algemene én gemeentelijke) cijfers en feiten, de gemeentelijke visie/lokale behoeften, inbreng van (lokale en regionale) deskundigen, budget.

Onderzoeksvraag 3: Is de samenwerking tussen organisatie van voldoende kwaliteit?

Van welke organisaties verwachten we dat ze samenwerken?

Aanname van ITJ;

Samenwerking tussen organisaties/professionals is een voorwaarde voor een effectieve aanpak.

Verwachting van ITJ;

- Gemeente is initiator, trekker en regisseur bij de ontwikkeling van beleid,
- Gemeente organiseert overleg met bij onderzoeksvraag 1 genoemde organisaties en bespreekt de voortgang, stuurt waar nodig bij, verbetert waar het noodzakelijk is,
- Gemeente schept voorwaarden voor goede samenwerking tussen betrokken organisaties.

Nb1: ITJ verwacht niet alleen samenwerking tussen organisaties binnen een leefwereld (buurt, school of gezin), maar ook bij organisaties tussen de verschillende leefwerelden.

Nb2: De samenwerking geldt eveneens voor alle betrokken afdelingen binnen het gemeentehuis.

Nb3: ITJ zal de kwaliteit van de samenwerking aan de hand van het ITJ-kader beoordelen.

Onderzoeksvraag 4: Weten en meten organisaties dat hun (eigen) aanbod het beoogde resultaat heeft?

Welk resultaat verwachten we dat organisaties (met elkaar) behalen?

Aanname van ITJ;

Organisaties stemmen hun werkwijze en inzet af op het te behalen resultaat voor kinderen.

Verwachting van ITJ;

- Gemeente en organisaties weten wat het doel en resultaat van de aanpak is en meten het resultaat,
- Gemeente en organisaties evalueren hun (gezamenlijke) handelen en passen waar nodig het plan aan.

**Behorende bij het ITJ kader voor analyse en beoordeling:
Bijlage 1b: Verwachting van ITJ over welke organisatie wanneer (processtap) waar (leefwereld) en wat (aanbod) te doen?**

	Wat?	Gezin	School	Buurt
Signaleren	Signaleren van probleemgedrag of risicovol gedrag en het registreren hiervan.	Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Registratie via: Verwijsindex risicojongeren (VIR) en eigen dossiers organisaties	Primair onderwijs (Leerkracht, intern begeleider (IB)) JGZ, Schoolmaatschappelijk werk (SMW), Leerlicht ambtenaar (LPA), Buitenschoolse opvang (BSO) Registratie via: VIR en eigen dossiers organisaties	Politie, Buurt- en opbouwwerk, jongerenwerk Registratie via: VIR, Prokid en eigen dossiers organisaties
Beoordelen	Duiden van de signalen en (indien nodig) vaststellen van een passende interventie. Het duiden van de signalen kan interdisciplinair plaatsvinden in de samenwerkingsverbanden.	CJG Bureau Jeugdzorg (BJZ)	Zorgteam of Zorgadviesteam voor primair onderwijs (ZAT po)	Buurtnetwerken 12-min Veiligheidshuis: Justitieel Casus Overleg (JCO)
Interveniëren <i>Preventie</i>	Op basis van de beoordeling kan worden geïntervenieerd. Dat kan in een heel vroeg stadium om probleemgedrag te voorkomen (preventief) of met het oogmerk om het probleemgedrag te stoppen. De interventies zijn opgenomen in de bijlage.	Opvoedondersteuningscursussen als Ouders van tegendraadse jeugd, programma's gericht op broertjes en zusjes van criminele jongeren.	Training sociale vaardigheden (Schoolbegeleidingsdienst) Pestprogramma's (GGD) Spijbelprotocol Vuurwerk cursus (Bureau HALT)	Politie: voorlichting Buurtactiviteiten voor jongeren (o.a. trapveldjes) Communities that Care
Interveniëren <i>Repressie</i>		Drang: vrijwillige opvoedondersteuning (CJG, BJZ) Dwang: dwingende opvoedondersteuning (BJZ, Jeugdzorgorganisaties, Raad voor de Kinderbescherming (RvdK))	LPA SMW: kortdurende ambulante begeleiding	Buurtagent: gesprek ouders Doorverwijzing of zorgmelding naar BJZ Dwang: gebiedsverbod, opschorten kinderbijslag, bevel aan ouders (burgemeester)
Nazorg en monitoring	Volgen van de ontwikkeling en het daadwerkelijke resultaat op het niveau van: - individuele kinderen - groepen kinderen	CJG, BJZ Via registratie eigen dossiers organisaties (bijvoorbeeld Digitaal Dossier JGZ) en eventueel VIR	Leerkracht, IB-er Via registratie eigen dossiers organisaties (bijvoorbeeld Leerlingvolgsysteem school)	Buurtagent Via registratie eigen dossiers organisaties en Prokid

Bijlage 2: Risicofactoren en risicogedrag

In een overzichtstudie (Tremblay & Graig, 1995) wordt melding gemaakt van de belangrijkste **risicofactoren**³⁵ voor crimineel gedrag:

Risicofactoren op kindniveau:

- Lage intelligentie
- Aandachtsproblemen
- Slachtofferschap op lichamelijk, seksueel of psychisch gebied
- ADHD
- Misbruik van middelen

Risicofactoren op gezinsniveau:

- Ouders met mishandelings- en /of kinderbeschermingsverleden
- Ouders met een crimineel verleden of nog steeds crimineel
- Broers of zussen die zich schuldig maken aan criminaliteit
- Alcohol- en/of druggebruik door de moeder
- Tienerzwangerschap van de moeder
- Afwezigheid van de biologische vader
- Echtscheiding en/of stiefouderschap
- Geringe pedagogische kwaliteiten van de ouders: dit uit zich in inconsequent gedrag, gebrek aan regelmaat, gebrek aan regels, gebrek aan stimulering, gebrek aan belangstelling en gebrek aan leiding (natuurlijk overwicht), weinig toezicht door de ouders op het kind
- Sociaaleconomische deprivatie: laag gezinsinkomen, werkloosheid, slechte huisvesting
- Verwaarlozing of mishandeling van het kind
- Groot gezin (meer dan vier kinderen);
- Laag opleidingsniveau van de ouders
- Frequent geweld in huis

Risicofactoren op omgevingsniveau

- Achterstandsbuurten
- Hoge buurtcriminaliteit
- Vriendjes die zich schuldig maken aan criminaliteit
- Arme' vrijetijdsbesteding: geen lidmaatschap van (sport)verenigingen, geen hobby's, geen sociale activiteiten.

---

³⁵ Wanneer empirisch is aangetoond dat een bepaald kenmerk ongunstig is voor de ontwikkeling van kinderen, dan noemen we dat een risicofactor.

Risicofactoren op schoolniveau

- Participatie speciaal onderwijs
- Veel schoolwisselingen
- Slechte schoolprestaties, vooral leesachterstand wordt veelal genoemd
- Pesten en gepest worden
- Spijbelen

Risicogedrag³⁶ bij kinderen dat kan leiden tot crimineel gedrag

- Probleemgedrag dat frequenter voorkomt en ernstiger van aard is dan dat van leeftijdgenootjes
- Probleemgedrag zoals woede-uitbarstingen en agressie dat doorgaat na het tweede of derde levensjaar
- Fysiek vechten
- Wreedheid jegens mensen en dieren
- Heimelijk gedrag zoals veelvuldig liegen, diefstal en brandstichting
- Niet met anderen overweg kunnen
- Wegloop- en zwerfgedrag
- Lage leermotivatie op de basisschool
- Gebruik van drugs en/of alcohol en/of regelmatig gokken

---

³⁶ Verschillende risicofactoren kunnen leiden tot risicogedrag. Risicogedrag ontstaat door een wisselwerking tussen persoonlijke- en omgevingsfactoren. Risicogedrag kan ontstaan op grond van meerdere oorzaken. Er is niet één enkele oorzaak aan te wijzen voor risicogedrag. Het is vaak een combinatie van verschillende (risico)factoren die elkaar versterken.

Bijlage 3: Samenwerkingsverbanden en overlegvormen in Nijkerk

Risicjongeren Overleg Nijkerk (RON)

Tot voorjaar 2012 namen aan het RON onder voorzitterschap van de leerplichtambtenaar (Ipa) het jongerenwerk, het JPT, de politie en het SMW deel. Het overleg vond 1x per 6 weken plaats. Inmiddels is de frequentie verhoogd tot 1x per maand. De wijkagent neemt bijna geen deel meer en het onderwijszorgcentrum is een vaste deelnemer geworden. De diverse partijen willen in dit overleg door vroegtijdige signalering en het afstemmen van hun kennis over de betrokken jongere voorkomen dat deze jongeren via overtredingen (zowel vanuit de politie als leerplicht bezien) of delictgedrag in aanraking komen met politie, justitie en andere instanties.

Dit overleg behandelt twaalfplussers (loverboys, drugs, alcohol, vergrijpen, delicten, mishandeling). De casusbespreking betreft een bij naam genoemde jongere, over wie bij alle deelnemers informatie wordt vergaard. Zijn er in het gezin kinderen onder de twaalf, jaar dan worden zij in de bespreking meegenomen. Daar kan een signaal uit voortkomen om breder te gaan kijken. De essentie van het overleg is het uitwisselen van informatie en het geven van adviezen. Alle deelnemers kunnen casussen inbrengen, in de praktijk doet dit eigenlijk alleen de Ipa.

Het ZorgAdviesTeam (ZAT)-PO

Ook het ZAT-po is recent veranderd. Tot voor kort was er in Nijkerk een overkoepelend ZAT voor alle basisscholen. Voorzitter van dat ZAT-po is de jeugdverpleegkundige van de GGD /VVGM (Veiligheid- en gezondheidsregio Gelderland Midden). Alle IB'ers van de negentien basisscholen in Nijkerk waren uitgenodigd bij dit overleg, maar in de praktijk lang niet allemaal aanwezig. Daarnaast nemen de schoolarts, de schoolbegeleidingsdienst, Bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk (Beweging 3.0 en MD Veluwe), de leerplichtambtenaar, een gedragsdeskundige deel aan het overleg. De wijkagent komt bij noodzaak hiertoe. Dit overleg was 10x per jaar en per keer stonden er ongeveer twee kinderen op de agenda. Casussen kunnen door iedereen ingebracht worden, maar per jaar brengen de IB'ers (of de leerplichtambtenaar of iemand anders) minder dan tien casussen aan. Vaak gebeurt dat ook nog anoniem. De uitkomst van een bespreking in het ZAT is een vrijblijvend advies aan de IB'er, het maatschappelijk werk of een van de anderen. Scholen hebben in de loop van de tijd hun eigen communicatiekanaal ontwikkeld, los van het ZAT, om aan leerlingen met problemen een hulpverleningaanbod te geven.

Dit ZAT is nu omgebouwd tot een klein casuïstiek overleg (KCO) dat 5x per jaar op clusters van scholen plaatsvindt. Deelnemers zijn de IB'ers van het cluster scholen, de JGZ-verpleegkundige en het maatschappelijk werk.

Het Centrum voor jeugd en gezin (CJG)

Sinds mei 2011 is er een CJG in Nijkerk. Kruiswerk West Veluwe / Icare, Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland- Midden (GGD), Maatschappelijke Dienstverlening Veluwe, BJJ en Beweging 3.0, Gezondheidscentrum Corlaer en de gemeente zijn hierbij betrokken. Het Steunpunt

Opvoeding gaat volledig op in het CJG. De doelgroep van het CJG zijn kinderen en jongeren van -9 mnd tot 23 jaar. Het CJG richt zich op de kinderen en jongeren zelf, ouders en professionals. Het CJG heeft een regionaal registratiesysteem. Het CJG heeft geen eigen overleg. De medewerkers van de ketenpartners van het CJG nemen deel aan diverse bestaande overleggen. De procescoördinator van het CJG neemt deel aan het RON, het ZAT-po en het Sociaal Vangnet.

Meldpunt Jongerenoverlast

De gemeente Nijkerk heeft een 'Meldpunt Jongerenoverlast' ingesteld. Bij het Meldpunt Jongerenoverlast kunnen inwoners uit Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken een melding doen wanneer zij overlast ervaren door jongeren.

Onder voorzitterschap van de beleidsmedewerker Jeugd worden alle meldingen van overlast die bij het meldpunt binnenkomen besproken. Wijkbeheer, jongerenwerk, wijkagent, en buurtbemiddeling zitten bij het overleg.

Dit overleg gaat vooral over groepen jongeren die ergens rondhangen en voor overlast zorgen of dingen doen die niet kunnen of mogen. Besproken wordt hoe deze groepen aangepakt worden en wie dat gaan doen. De eerste stap is meestal dat het jongerenwerk en de wijkagent het gesprek met de groep aangaan. Soms is buurtbemiddeling of iets anders nodig. Insteek is praten en bemiddelen, niet beboeten.

Lokale Educatieve Agenda (LEA)

In de LEA spreken de wethouder (samen met de beleidsmedewerker Jeugd) en schoolbesturen van het primaire onderwijs en het voortgezet onderwijs vier keer per jaar met elkaar. Onder het LEA vallen projecten en werkgroepen die bepaalde thema's uitwerken. Zo is er een werkgroep die uitwerkt hoe CJG en scholen kunnen samenwerken. Er worden geen casussen besproken. Inzet is om in kaart te krijgen waar problemen zitten en zo snel mogelijk preventief in te grijpen.

Het Sociaal Vangnet

Aan het Sociaal Vangnet nemen de Woningstichting Nijkerk (voorzitter), VGGM (beoogd voorzitter), CJG, politie, leerplichtambtenaar, BJZ, Care/JGZ, Kwintes, Mee-Veluwe, Centrum Maliebaan, Thuisbegeleiding, de Alliantie, Plan groep, afdeling werk en inkomen van de gemeente, en maatschappelijk werk deel. De doelgroep zijn zowel jongeren als ouderen met complexe problemen, waarbij meerdere instellingen betrokken (zijn). Degenen die op de agenda staan zijn grotendeels volwassenen, vaak zorgmijders en leden van multiprobleemgezinnen. Soms wordt een kind onder de twaalf jaar besproken (vaak als kind van). Het doel van het Vangnet is een vorm van zorgcoördinatie te regelen en afstemmen wie wat doet en het delen van informatie.

Het Veiligheidshuis (VH)

Er is een convenant tussen het Veiligheidshuis in Ede en de gemeente Nijkerk en sedert begin 2012 is er structureel contact tussen de procescoördinator CJG en het VH. De procescoördinator CJG draagt zorg voor informatie-uitwisseling en afstemming over en weer tussen het VH en het lokaal overleg.

Intern overleg gemeente

Binnen de gemeente bestaat er een samenwerking met de teams van de Afdeling OOV, Samenleving en de Sociale Dienst.